

Kierowniczki Naukowe LSMPiP
Prof. Maria Czerepaniak-Walczak
Dr hab. Ewa Bochno, prof. UZ

XXXIX Letnia Szkoła Młodych Pedagogów i Pedagożek im. Marii Dudzikowej
Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN

W dniach 13 – 18.09.2026 r. odbyła się XXXIX Letnia Szkoła Młodych Pedagogów i Pedagożek im. Marii Dudzikowej pt. *Navigare necesse est. Pedagogika w warunkach polikryzysów, napięć i niepewności*. Organizatorem Szkoły był **Komitet Nauk Pedagogicznych PAN**, na czele z Przewodniczącą Komitetu prof. Agnieszką Cybal-Michalską. Kierowniczkami naukowymi Szkoły są prof. Maria Czerepaniak-Walczak i dr hab. Ewa Bochno, prof. UZ. Gospodarzem tegorocznej LSMPiP był **Wydział Nauk Humanistycznych i Społecznych, Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni** na czele z Panem Dziekanem prof. dr hab. Jerzym Kojkołem oraz Prezydencją Szkoły na rok 2025/2026 dr Monika Popow.

Inauguracja XXXIX LSMPiP – Rektor-Komendant Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni Admirał prof. Tomasz Szubrycht (z lewej), Przewodnicząca KNP PAN: prof. Agnieszka Cybal-Michalska (w środku), Kierowniczki Szkoły: prof. Maria Czerepaniak-Walczak, dr hab. Ewa Bochno, prof. UZ, Dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych prof. Jerzy Kojkoł (z prawej) (zdjęcie z zasobów LSMPiP).

Celem Letnich Szkół jest wspieranie i stymulowanie rozwoju naukowego młodych badaczek i badaczy, w ramach którego tworzone są okazje do uzupełniania i pogłębiania wiedzy, wzbogacania warsztatu badawczego, a także możliwości debiutów naukowych oraz promowania interesujących koncepcji i odkryć. Ważne jest również tworzenie warunków sprzyjających autentycznej integracji środowiska, pracy w dobrej atmosferze i zacieśnianiu więzi międzypokoleniowych. Specyfiką tej formy wspierania naukowego rozwoju młodych badaczek i badaczy są szczególne warunki doświadczania wspólnoty i niehierarchicznych relacji. **Zajęcia odbywają się** w kilku wypróbowanych już formach: wykładów, dyskusji panelowych, seminariów naukowych, warsztatów tematycznych i metodologicznych, spacerów badawczych i prezentacji naukowych zaproszonych gości – autorytetów w dziedzinie nauk humanistycznych i społecznych; rozmów i konsultacji z nimi, problemowych seminariów w małych grupach, wizyt studyjnych, a przede wszystkim wystąpień i prezentacji badań młodej kadry naukowej.

W tegorocznej Szkole **uczestniczyły 63 osoby**, w tym 18 Mistrzyń i Mistrzów i oraz 42 osoby Młode z Polski, 2 osoby z Ukrainy i 1 osoba z Wielkiej Brytanii. Wszyscy Młodzi skorzystali z licznych okazji skonsultowania swoich projektów naukowych z mistrzami – indywidualnie lub w małych grupach. Trzydzieści cztery osoby dodatkowo zaprezentowały w wystąpieniach i poddały pod dyskusję na Forum Szkoły swoje koncepcje i projekty badawcze oraz wstępne analizy wyników badań własnych.

Inaugurujący pracę tegorocznej Letniej Szkoły **wykład** pt. *Kryzysy a bezpieczeństwo państwa* wygłosił Rektor–Komendant Admirał prof. Tomasz Szubrycht. **Wykład wprowadzający w tematykę LSMPiP** pt. *Filozoficzne podstawy polikryzysów* wygłosił prof. Jerzy Kojkoł.

Mistrzyniami i Mistrzami tegorocznej Szkoły były i byli: (członkinie i członkowie KNP PAN) prof. A. Cybał-Michalska, prof. M. Czerepaniak-Walczak, prof. Z. Gajdzica, dr hab. J. Pyżalski, dr hab. J. Ostrouch-Kamińska, prof. UMW; (przewodniczący Komisji KNP PAN) dr hab. E. Bochno, prof. UZ, dr hab. M. Walancik, prof. AWSB oraz prof. J. Kojkoł, prof. C. Obracht-Prondzyński, prof. P. Rudnicki, dr hab. A. Babicka-Wirkus, prof. UP, dr hab. M. Chutorański, prof. USz, dr hab. I. Chmura-Rutkowska, prof. UAM, dr hab. A. Korzeniecka-Bondar, prof. UwB, dr hab. T. Maliszewski, prof. AMW, dr hab. R. Rybkowski, prof. UJ, dr hab. J. Stańdo, prof. PŁ, dr hab. P. Zamojski, prof. AMW.

Punktem wyjścia dla **problematyki tegorocznej Szkoły** były obserwowane i doświadczane warunki zrównoważonego rozwoju, relacji społecznych i zjawisk natury, które kierują uwagę pedagożek i pedagogów na polikryzysy, napięcia i niepewności w sferze kosmicznej, globalnej, regionalnej, lokalnej i osobistej. Żyjemy w czasie nakładających się na siebie równocześnie różnych kryzysów: wojen, uchodźstwa, autorytaryzmów, kryzysu klimatycznego, informacyjnego, kryzysów dotyczących wykluczenia społecznego, samotności, i innych będących w synergii z nimi różnorodnych napięć osobistych. Generuje to istnienie **pokolenia polikryzysowego** – generacji żyjącej w warunkach konieczności poszukiwania i odpowiedzialnego wybierania dróg radzenia sobie z nimi i w nich, gotowości i otwartości na punkt zwrotny w relacjach społecznych i w edukacji.

Problematyka tegorocznej Szkoły skupiona była zatem na pedagogicznych kontekstach bezpieczeństwa osobowego i zbiorowego, na odkrywaniu możliwości wykorzystania indywidualnych i wspólnotowych potencjałów w procesach rozwoju osoby i zmiany społecznej oraz w rozwijaniu teorii wspierających/wyjaśniających te procesy. Zastanawialiśmy się nad poszerzaniem podejść badawczych umożliwiających gromadzenie danych i ich interpretowanie z poszanowaniem etyki, co wymaga odwagi w stosowaniu multimodalnych modeli badań.

Uczestniczki i Uczestnicy Letniej Szkoły w czasie obrad (zdjęcia z zasobów LSMPiP).

Włączenie tematyki wielowymiarowych kryzysów, napięć i niepewności do badań, procesów kształcenia i wychowania wzbudzała naszą refleksję nad teorią i praktyką rozwijania postaw otwartości na relacje między tym, co oswojone, udomowione i tym, co nieznane. Pedagogika i edukacja nie rozwiążą wszystkiego, ale mogą dać kompas, ułatwić nawigowanie w warunkach polikryzysów, w świecie gwałtownych zmian – geopolitycznych, technologicznych, kulturowych i środowiskowych.

Nasze pedagogiczne poszukiwania (z)orientowane były na holistyczne podejście, rozpoznające wzajemne związki i zależności między bezpiecznym środowiskiem, zrównoważonym rozwojem oraz inkluzywnym i sprawiedliwym społeczeństwem, ze spojrzeniem na dzisiejsze kryzysy środowiskowe, upadek demokracji i erozję sensu nie jako na przeszkody lecz szanse na ponowne zdefiniowanie tego, co może i powinna robić pedagogika jako nauka i edukacja jako działanie.

Konsultacje i dyskusje naukowe (zdjęcia z zasobów LSMPiP).

W polu zainteresowania uczestniczek i uczestników tegorocznej LSMPiP i jako przedmiot naszych dyskusji mieściły się między innymi takie zagadnienia jak:

- perspektywy teoretyczne i dyskursy pozwalające i pomagające dostrzegać oraz rozumieć dziejące się sprawy i przewidywać ich następstwa w wymiarze indywidualnym i zbiorowym, wzbudzające ciekawość, ale nie strach;
- perspektywy filozoficzne oraz praktyki społeczne i edukacyjne wyjaśniające i wspierające bycie w świecie algorytmów;

- zaangażowanie pedagogiki i edukacji w realizację zasad sprawiedliwości w dostępie do dóbr, bezpiecznego środowiska społecznego i naturalnego;
- praktyki edukacyjne i polityki oświatowe wspierające poczucie bezpieczeństwa egzystencjalnego i podmiotowego dobrostanu w warunkach kryzysów osobowych i zbiorowych, próby przebudowy świata, przeorganizowania lokalnej i globalnej produkcji i konsumpcji;
- inicjatywy globalne i lokalne zorientowane na wspieranie osób i grup doświadczających zagrożenia i deprivacji w efekcie zagrożeń życia i zdrowia wywołanych faktami i zjawiskami (geo)politycznymi, autorytaryzmami i nacjonalizmami;
- koncepcje i działania kształtujące i wzmacniające odporność na dezinformacje i uproszczenia w opisach rzeczywistości realnej i wirtualnej;
- podejścia badawcze w poznawaniu i zmienianiu postaw wobec synergicznych napięć i niepewności doświadczanych w biegu życia, na każdym etapie rozwoju i na każdym poziomie edukacji.

Kierowniczki Naukowe Letniej Szkoły (od prawej):
M. Czerepaniak-Walczak i E. Bochno (zdjęcie z zasobów LSMPiP)

Każde z tych zagadnień stanowiło przedmiot analizy i interpretacji w perspektywie pedagogicznej. Zgodnie z ideą LSMPiP w polu zainteresowania jest interdyscyplinarne podejście uwzględniające analizy z wielu perspektyw teoretycznych i praxis z uwzględnieniem szerokiego horyzontu temporalnego, aksjologicznego i metodologicznego.

XXXIX Letnia Szkoła Młodych Pedagogów i Pedagożek im. Marii Dudzikowej była przestrzenią wsparcia i inspiracji sprzyjającą rozwojowi naukowemu młodych badaczy i badaczek. Umożliwiła poszerzanie wiedzy, doskonalenie warsztatu naukowego i pisarskiego, prezentację dorobku oraz promowanie Młodych w autentycznej atmosferze akademickiej wspólnoty.

Uczestniczki i Uczestnicy LSMPiP w dniu zakończenia Szkoły
(zdjęcie z zasobów Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych AMW w Gdyni)

Jak zawsze Letnia Szkoła stała się okazją do uczenia się w czasie wykładów i warsztatów prowadzonych przez Mistrzynie i Mistrzów, konsultacji z nimi, prezentacji pomysłów i zamierzeń badawczych rówieśników, także w nieformalnych interakcjach, w tym również o charakterze ludycznym.

Na podkreślenie zasługują inicjatywy i aktywności **Rady Samorządu LSMPiP – dr Iwona Murawska, dr Karol Motyl, dr Aleksander Cywiński** – która jest oddolnie wybraną grupą przedstawicieli Młodych uczestniczek i uczestników Szkoły.

Rada Samorządu Letniej Szkoły (od prawej): Karol Motyl, Iwona Murawska, Aleksander Cywiński (zdjęcie z zasobów LSMPiP)

Gospodarz tegorocznej Szkoły Wydział Nauk Humanistycznych i Społecznych Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni zapewnił uczestniczkom i uczestnikom LSMPiP komfortowe warunki do naukowej pracy, żarliwych dyskusji i debat, konsultacji wertykalnych i horyzontalnych oraz działań wspólnotowych.